

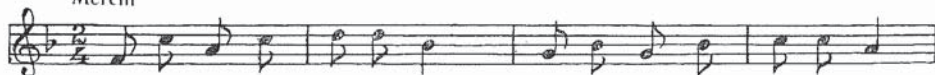
29. ES UZKĀPU KALNIŅĀ¹

A VARIANTU GRUPA

Melodija V 279, 589 un 590

Teksts V 279, 589 un 590; V Bb 31, 563; 739, 6535

Mēreni

Es uz - kā - pu kal - nī - nā, Pa - šā kal - na ga - lī - nā;

Es uz - kā pu kal - nī nā, Pa - šā kal - na ga - lī - nā.

1. Es uzkāpu kalnīnā,
Pašā kalna galinā.
2. Dzirdēj' ļaudis runājam,
Ka es veca palikšot.
3. Lai tad es ne skuķis² būtu,
Kad es vīra nedabūtu.
4. Redz, kur zēnu noskatīju,
Kas tik manam prātinām!
5. Tam es došu savu roku,
Savu zelta gredzentīnu.
6. Jesim abi pastaigāt,
Mīļus vārdus parunāt;
7. Mīļus vārdus parunāt,
Savā vietā tev' atstāt.

¹ Vēl sastopami nosaukumi «Kāpu, kāpu kalniņā», «Dzirdēj' ļaudis runājam», «Sirsniņ, cālīt, čabulīt!» u. c.

² Ja dzied par puisī, tad «skuķis» vietā dzied «puika» un atbilstoši izmaina arī pārējos attiecīgos vārdus.

A I SĀKUMA STĀVOKLIS

Rotaļnieki izveido dārziņu. Vidū nostājas vai nu puisis, vai meita (71. att.), vai arī vairāki puisi, vai vairākas meitas.

A I NORISE TRIJOS GĀJIENOS

(V 334, 85; V 739, 6535; V — 5; L — 1; Z — 1; K — 2)

Pirmais gājiens

1.—3. pants. Rotaļas dalībnieki dārziņā iet dejas ceļa virzienā, bet vidējie puisi pa pāriem vai arī pa vienam dodas dejas ceļam pretējā virzienā.

Otrais gājiens

4. pants. Puisis, noskatījies sev partneri, nostājas tai pretī. Rotaļnieki dārziņā apstājas.

5. pants. Partneri sniedz viens otram roku sasveicināšanās satvērēnā. Pāri nostājas dārziņa vidū ar sejām dejas ceļa virzienā.

Trešais gājiens

6.—7. pants. Rotaļnieki dārziņā iet dejas ceļam pretējā virzienā, bet vidējie pāri — dejas ceļa virzienā.

Gājiena beigās puisi atvadās no meitām un nostājas dārziņā.

o Rotaļu atsākot, vidū paliek meitas.

Varianti

Pirmais gājiens

Dārziņa vidū nostājas vispirms meitas, tālab otrajā un trešajā gājienā meitas izpilda puisi darbības (K 877, 354; Z 202, 768).

Vidū nostājas viens puisis (Z 880, 543; V 1756, 383; Z 130, 144).

Otrais gājiens

Vidējie rotaļnieki māj ar roku izraudzītajiem partneriem (Z 4, 70).

Pieaugušie vidējie rotaļnieki, sniedzot partneriem roku, noskūpstā tos (Z 4, 70; Z 23, 5981; K 807, 1908).

Trešais gājiens

Partneri dārziņa vidū satveras slēgtajā satvērienā vai arī vidukļa vaļējā aptvērienā (Z 4, 70).

Neierobežotam pāru skaitam

A II SĀKUMA STĀVOKLIS

Rotaļnieki izveido vai nu divus koncentriskus dārziņus (apļus), vai apli dārziņā, vai arī dārziņu aplī. Vidējā dārziņā (aplī) nostājas meitas (72. att.).

A II NORISE TRIJOS GĀJIENOS

(Z 220, 134; K — 2)

Pirmais gājiens

1.—4. *pants*. Puiši ārējā dārziņā iet dejas ceļa virzienā, bet meitas iekšējā dārziņā (aplī) — dejas ceļam pretējā virzienā.

Otrais gājiens

5. *pants*. Meitas uzlūdz partnerus, un pāri, nostājušies ar sejām dejas ceļa virzienā, satveras iekšējo elkoņu satvērienā, t. i., pūsis ar kreiso roku ietveras meitas labajā elkonī.

Trešais gājiens

6.—7. *pants*. Pāru kolona virzās pa apli. Dziedot 7. *panta* 2. *rindu*, partneri atvadās un apmainās vietām. Puiši nostājas vidējā dārziņā vai aplī, meitas — ārējā aplī vai dārziņā.

o Rotaļu atsākot, dzied par puišiem.

V a r i a n t i

Ja dziesmu dzied polkas ritmā un strauji, tad rotaļnieki dodas uz priekšu palēciena solī (K 401, 3).

Trešais gājiens

Pieaugušie rotaļnieki, atvadoties no uzlūgtajiem partneriem un sniedzot roku sasveicināšanās satvērienā, noskūpstā tos (K 401, 3).

A III SĀKUMA STĀVOKLIS

Puišu un meitu virknes, nostājoties viena pret otru, izveido gatvi (101. att.).

A III NORISE DIVOS GĀJIENOS

(K 739, 2082)

Pirmo reizi piecus pantus dzied meitas, otro reizi — puīši

Pirmais gājiens

1. pants. Dziedot 1. rindu, meitu virkne iet pie puīšu virknes. Dziedot panta 2. rindu, meitu virkne atmuguriski kāpjas atpakaļ.
- 2.—4. pants. Trīs reizes atkārto darbību, kādu izpildīja, dziedot 1. pantu.

Otrais gājiens

5. pants. Dziedot 1. rindu, meitu virkne iet pie puīšu virknes. Malējais (pirmais) puisis nostājas blakus pirmajai meitai meitu virknē (sk.

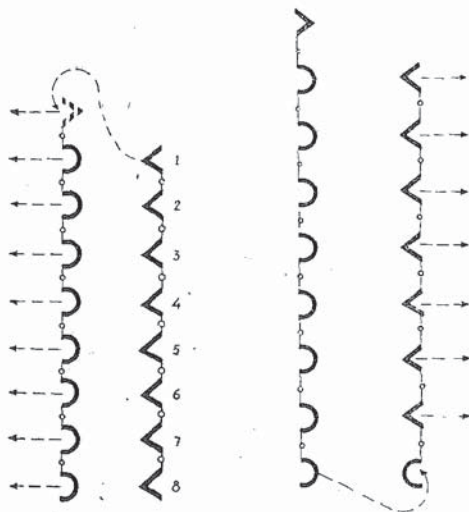
189. att. pārtrauktās līnijas).

Dziedot panta 2. rindu, meitu virkne kopā ar pirmo puisi kāpjas atmuguriski atpakaļ.

o Atkārtojot rotaļas dziesmu, dzied piecus pantus un pirmā un otrā gājiena darbības izpilda puīši.

Rotaļas beigās pēdējā meita nostājas blakus pēdējam puisim puīšu virknē (sk. 190. att. pārtrauktās līnijas).

Rotaļu iet tik ilgi, līdz puīši un meitas nonāk gatves pretējās virknēs.

189. att.

190. att.

B VARIANTU GRUPA

Melodija V 334, 124
Teksts V 334, 124; 565, 282

Mēreni

Es uz - kā - pu kal - ni - ņā, Pa - šā kal - na ga - li - ņā;
Es uz - kā - pu kal - ni - ņā, Pa - šā kal - na ga - li - ņā.

1. Es uzkāpu kalniņā,
Pašā kalna galiņā.
2. Dzirdēj' ļaudis runājot,
[Ka] man brūte atsakot.
3. Es nokāpu no kalniņa,
Segloj' savu kumeliņu.
4. Segloj' savu kumeliņu,
Jāju mīļās aplūkot.
5. Viņa sēž uz klēts durvīm,
Sukā savus brūnus matus.
6. Es tai devu labu dienu,
Viņ' ne acu nepacēla.
7. Ak tu staltā vīzdegune,
Es jau tevis nelūgšos!
8. Gan tu puiku tā lūgsies,
Kā es tevi tagad lūdzu.
9. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitu audzināt.
10. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā rozīte ziedādama.

Neierobežotam dalībnieku skaitam

B SĀKUMA STĀVOKĻIS

Rotaļnieki izveido dārziņu vai apli. Viens vai vairāki puīši nostājas dārziņa vidū.

B NORISE TRIJOS GĀJIENOS

(V 23, 5253; V — 3)

Pirmais gājiens

1.—5. *pants*. Rotaļnieki dārziņā (apli) trissoli, valša soli vai sikā teciņu soli dodas dejas ceļa virzienā, bet vidējais puišis iet dejas ceļam pretējā virzienā.

Otrais gājiens

6. *pants.* Puisis dārziņa (apļa) vidū goddevīgi lūdz pie sevis izraudzīto partneri no dārziņa (apļa), bet meita noraidoši virzās tālāk dārziņā (aplī).
- 7.—9. *pants.* Atraidītais puisis atbilstoši tekstam neapmierināts dodas meklēt jaunu partneri.

Trešais gājiens

10. *pants.* Vidējais puisis izraugās jaunu partneri no rotaļas dalībniecēm dārziņā (aplī). Meita neatraida uzaicinājumu, un puisis sniedz tai labo roku sasveicināšanās satvērēnā. Meita iet vidū blakus puisim (35. att.). Rotaļas beigās puisis atvadās no savas partneres un nostājas dārziņā (aplī).

Variants

Puisi atraida arī otro reizi, tāpēc atkārtoti 6., 7., 8. un 9. pantu (V 23, 6844).